

Siivekäs

N:o 4 1980 1 vsk

julkaisija

Pohjois-Savon Lintumiehet

SIIVEKÄS

Julkaisija: Pohjois-Savon Lintumiehet

Toimituksen osoite: PL 205, 70101 Kuopio 10

Toimituskunta:

-vastaava toimittaja: Jukka Kauppinen

-muut toimittajat: Veijo Jormalainen

Jorma Kelo

Mikko Mönkkönen

Lehti ilmestyy neljänä numerona vuodessa.

Lehti jaetaan Pohjois-Savon Lintumiesten jäsenille jäsenmaksua vastaan

kansi: Patrick Hublin

Sisällys:

Jukka Kauppinen: Siivekstä kehittämään.....	89
Ari Rajasärkkä: Metsäojituksen vaikutus suolinnustoon.....	90
Jorma Tuomainen: Faunistiset lintuhavainnot kortistoitu Kuopion museolla.....	97
Jorma Tuomainen: Tunturi-,lapin-,sarvi- ja suopöllön esiintymisestä Pohjois-Savossa.....	99
Kaakkuri-inventointi v.1980.....	105
Oligotrofisten järvien linnustotutkimus v.1980.....	106
Janne Taskinen: Koskikaratutkimus 1980/81.....	107
Tiedonantoja.....	108
Muulla julkaistua pohjoissavolaista lintutiedettä.....	110
Menneiltä ajoilta.....	110
Havaintojen ilmoittamisohjeita.....	111
Luettelo Pohjois-Savosta ilmoitettavista lintuhavainnoista.....	112

SIIVEKÄSTÄ KEHITTÄMÄÄN

Siivekkään ensimmäinen vuosikerta on valmis. Pohjois-Savon Lintumiesten päättäessä ryhtyä julkaisemaan omaa maakunnallista paikallislehteä, päätettiin samalla kehittää sitä vähitellen ajan, tarpeen ja kokemuksen myötä. Toimitus on tullut vakuutetuksi lehden ja sen kehittämisen tarpeellisuudesta. Oman lehden merkitys laajan maakuntamme lintuharrastajien yhdyssiteenä ja alueen lintututkimuksen, -harrastuksen ja -suojelun kehittämisessä on keskeinen. Yhdistystoiminnassa tiedotus- ja julkaisukanava on välttämätön.

Jotta Siivekkään painoasua voitaisiin kohentaa ja sisältöä monipuolistaa, tarvitaan sille lisää lukijoita ja lisää kirjoittajia koko maakunnasta. Varmista Siivekkään tulo itsellesi maksamalla ensi vuoden jäsenmaksu tai lehden tilausmaksu. Kerro lehdestä muille lintu- ja luonnonharrastajille ja pyydä se tilattavaksi vaikkapa kotipitäjäsi tai -kyläsi kirjastoon.

Lehden sisällön kiinteän aineiston tulevat vastaisuudessaakin muodostamaan maakunnalliset havaintokyselyt ja yhdistyksen organisoimat tutkimukset, kuten faunistinen katsaus (N:o 2), talvilintukatsaus (N:o 2), kevätmuuttokatsaus (N:o 3) ja kesän yhteistutkimukset (N:o 4 ja 1). Muu sisältö ja sen monipuolisuus ratkaisee lehden ilmeen ja kiinnostavuuden: lukijoiden pikkuartikkelit, tiedonannot, katsaukset sekä lintuharrastustoiminnan ja -suojelun niksit, ehdotukset ja mielipiteet. Korostettakoon erityisesti tiedonantojen merkitystä; esimerkiksi mielenkiintoiset tai erikoiset käyttäytymis- tai pesimisbiologiset havainnot ovat haluttua antia tiedonanto-osastoon. Tällaiset havainnot ovat jääneet yleensä ja erityisesti lintujulkaisuissa faunistisiin havaintoihin nähden liian vähäiselle osalle. Pohjois-Savon faunistiset havainnot julkaistaan Siivekkäessä vuosikatsauksena, joten tiedonanto-osastossa on yllin kyllin tilaa muille havainnoille.

Tomuttakaa omat havaintoarkistonne ja penkokaa esiin vanhat muistiinpanot uuden Siivekäs-kerran alkaessa - ja kirjoittakaa!

J.K.

METSÄOJITUKSEN VAIKUTUS SUOLINNUSTOON

Suomen 10.4 miljoonasta suohehtaarista on biologisina soina tuhoutunut eri tavoin 5.5 miljoonaa ha (Häyrynen 1976). Suurin suoluonnon tuhoaja on ollut 1950-luvulla voimaperäisesti alkanut metsäojitustoiminta, jonka jäljiltä maassamme on 4.5 miljoonaa ha ojikkoa. Metsäojitusta tullaan eräiden suunnitelmien mukaan jatkamaan aina 7 miljoonaan ojikkohehtaariin asti. Metsäojitus on keskittynyt puustoisille soille, mutta niiden vähetessä on yhä enemmän alettu ojittaa avosoita. Muiden käyttömuotojen osuus suoluonnon häviämisessä on pienempi. Pelloksi on raivattu 0.7 miljoonaa ha suota, tekoaltaiden alle on jäänyt 0.1 miljoonaa ha ja turveteollisuuden käytössä on 0.05 miljoonaa ha. Kaksi jälkimmäistä lukua ovat jo tähän mennessä kasvaneet ja ne tulevat edelleen kasvamaan.

Lähes 80 lintulajia eli 35 % Suomessa pesivästä lintulajistosta on jossain vuosikierron vaiheessa riippuvaisia soista (Haapanen ym. 1977). Näiden lisäksi soilla levähtävät monet arktiset läpimuuttajat. Mittava metsäojitustoiminta on vaikuttanut näiden lintujen elinmahdollisuuksiin. Vaikutukset ovat suurimmat soilla pesivien lajien kohdalla. Ojitukselta kärsivät eniten lajit, joiden elinympäristövaatimukset ovat tiukat. Ojitustoiminnan keskittyessä Etelä-Suomeen ovat ojitukselta kärsivät lajit monin paikoin vähentyneet siellä. Pohjois-Suomessa soita on säästynyt enemmän, joten suolintujen elinmahdollisuudet ovat siellä Etelä-Suomea paremmat.

Tutkimusalue ja -menetelmät

Metsäojituksen vaikutusta soiden pesimälinnustoon sevitettiin kesinä 1978-80 Pieksämäen seudulla (Pieksämäen kaupunki ja maalaiskunta, Jäppilä, Haukivuori ja Virtasalmi). Alue kuuluu LYL:n organisaatiossa Etelä-Savoon, mutta luonnonhistoriallisesti suurin osa alueesta on Pohjois-Savo (PS).

Soiden linnuston laskennassa käytettiin linjalaskentamenetelmää (Väisänen & Järvinen 1974). Laskentareitit pyrittiin suunnittelemaan siten, että takseerattavaa suotyyppiä oli pääsaran molemmiin puolin riittävän leveästi, jotta myös apusarkahavainnot voitiin käyttää hyväksi. Linjojen yhteispituudeksi kertyi 140 km. Kuudelle eri suotyyppille ja näiden eri-ikäisille ojikoille laskettiin aineistosta linnuston paritiheydet ja linnuston monipuolisuutta kuvaavat Shannon-Wienerin diversiteetti-indeksit ($H' = -\sum p_i \ln p_i$) (Väisänen & Järvinen 1974). Tutkittuja suotyyppiejä olivat isovarpuinen räme (IR), rahkaräme (RaR), tupasvilläräme (TR), sararäme (SR), lyhytkortinen neva (LkN), johon luokiteltiin myös rahkanevat (RaN), sekä rimpineva (RiN), johon luokiteltiin märkyytensä perusteella myös saranevat (SN) ja silmäkanevat (SiN).

Eri suotyyppien linnustojen muutokset

Isovarpuisen rämeen linnustossa ei tapahdu suuria muutoksia ojituksen seurauksena, koska ojitukselta aiheutuvat kasvillisuuden muutokset ovat vähäisiä. Luonnonomaisenkin isovarpuisen rämeen määntynyt ovat kookkaita ja kenttäkerros rehevää. Muilla rämetyypeillä ojituksen aiheuttamat muutokset linnustossa ovat selviä, koska ojitus aiheuttaa yleensä suuria muutoksia rämeen puustossa, pensas- ja kenttäkerroksessa. Linnuston diversiteetti pienenee ojituksen seurauksena avointa ympäristöä vaativien lajien hävitessä. Linnuston paritiheys kasvaa ojituksen seurauksena puustoisuutta vaativien lajien parimäärien lisääntyessä. Jos rämeojikkoja seurattaisiin riittävän kauan, alkaisi myös linnuston diversiteetti kasvaa, kun ojikko alkaa muuttua turvekankaaksi eli sen kasvillisuus alkaa muistuttaa yhä enemmän metsäkasvillisuutta. Tutkimusalueella vanhimmat takseeratut ojikot ovat 24 vuotta vanhoja eivätkä ne ole vielä saavuttaneet turvekangasvaihetta.

Lyhytkortisen nevan linnuston diversiteetti ja paritiheys pienenevät aluksi ojituksen seurauksena kosteutta vaativien lajien hävitessä. Suon pensoittuessa sekä diversiteetti että paritiheys kasvavat, kun soille tulee puustoisuutta vaativia lajeja. Tämä vaihe saavutetaan yleensä noin 10 vuodessa.

Myöhemmin muutokset ovat vähäisempiä. Lyhytkortisen nevan metsittymisen onnistumisesta riippuu linnuston jatkokehitys. Jos metsittyminen onnistuu, ovat muutokset samanlaisia kuin rämeiden metsittyessä.

Rimpinevan linnuston diversiteetti laskee heti ojituksen aiheuttaman kuivumisen johdosta. Avovettä ja märkyyttä vaativat lajit häviävät heti. Paritiheydessä ei tapahdu suuria muutoksia. Rimpinevojen metsittyminen ei yleensä onnistu eikä niiden linnusto muutu metsälinnuston kaltaiseksi vaan se muuttuu lähes samanlaiseksi kuin luonnontilaisen lyhytkortisen nevan linnusto.

Eri lintulajien suhtautuminen metsäojitukseen

Suolla pesivät lintulajit voidaan jakaa kolmeen ryhmään: I ojituksesta hyötyvät lajit, II aluksi ojituksesta hyötyvät mutta myöhemmin kärsivät lajit ja III ojituksesta kärsivät lajit. Ryhmään I kuuluvat mm. pajulintu ja metsäkirvinen. Näistä pajulintu lisääntyy soiden pensoittuessa ja metsäkirvinen hyötyy männyn lisääntymisestä. Näiden lajien suhtautumista ojitukseen on kuvattu taulukoissa 1. ja 2. Lisäksi ryhmään I voidaan laskea varsinaiset metsälinnut, jotka eivät pesi luonnontilaisilla soilla mutta jotka saattavat pesiä riittävän vanhoilla ojikoilla.

TAULUKKO 1. Metsäojituksen vaikutus pajulintutiheyteen (pareja/km²) eri suotyypeillä.

		ojikon ikä v (0= luonnontilainen)				
		0	1-4	5-9	10-19	20-
s u o t y p p i	IR	15.9		6.2	12.0	21.8
	RaR	0.7	-		15.6	
	TR	0.4	4.0			8.7
	SR	-			24.0	
	LkN	-	-	1.4		-
	RiN	-			-	

TAULUKKO 2. Metsäojituksen vaikutus metsäkirvistiheyteen (pareja/km²) eri suotyypeillä.

		ojikon ikä v (0= luonnontilainen)				
		0	1-4	5-9	10-19	20-
s u o t y p p i	IR	11.3		10.6	2.4	11.0
	RaR	6.9	3.0		12.5	
	TR	5.5	8.2			16.1
	SR	4.5			2.2	
	LkN	-	-	1.4		-
	RiN	-			-	

Boström (1978a) on luokitellut ojituksesta hyötyvät lajit neljään luokkaan: 1. avoimilla tai kuivilla mailla pesivät lajit, jotka eivät normaalisti pesi soilla, 2. matalaa pensaikkaa vaativat lajit, 3. korkeampaa pensaikkaa vaativat lajit ja 4. varsinaiset metsälajit.

Ojituksesta aluksi hyötyville mutta myöhemmin siitä kärsiville ryhmän II lajeille tarjoutuu pesimäpaikkoja ojien varsilta, mutta lajit häviävät suon metsittyessä. Tähän ryhmään kuuluvat västäräkki, liro ja taivaanvuohi. Västäräkin ja liron suhtautumista ojitukseen on kuvattu taulukoissa 3. ja 4.

TAULUKKO 3. Metsäojituksen vaikutus västäräkkitiheyteen (pareja/km²) eri suotyypeillä.

		ojikon ikä v (0= luonnontilainen)				
		0	1-4	5-9	10-19	20-
s u o t y p p i	IR	1.7		10.9	-	-
	RaR	-	13.6		-	
	TR	0.7	5.3			1.8
	SR	-			1.0	
	LkN	1.8	4.9	21.2		-
	RiN	0.9			10.0	

TAULUKKO 4. Metsäojituksen vaikutus liroitiheyteen (pareja/km²) eri suotyypeillä.

		ojikon ikä v (0= luonnontilainen)				
		0	1-4	5-9	10-19	20-
s u o t y p i	IR	1.4		1.1	-	0.4
	RaR	1.6	5.5		-	
	TR	0.6	1.1			-
	SR	0.6			-	
	LkN	1.8	2.0	4.3		-
	RiN	5.5			-	

Ojitukselta kärsivät ryhmän III lajit on Boström (1978a) luokitellut vielä neljään ryhmään: 1. avovettä vaativat lajit kuten sorsa- ja kuikkalinnut, uikut ja eräät kahlaajat, 2. märkiä ja avoimia paikkoja vaativat lajit, joihin kuuluu suurin osa kahlaajista, 3. avoimia paikkoja vaativat lajit kuten niittykirvinen, keltavästäräkki, pensastasku ja eräät petolinnut, 4. puustoisia soita vaativat lajit kuten kalasääksi. Pieksämäen seudulla tehtyjen havaintojen perusteella voidaan 3. ryhmään lisätä kapustarinta ja 4. ryhmään riekko. 1. ryhmän lajit häviävät heti ojituksen seurauksena, 2. ryhmän lajit säilyvät pitempään ja 3. ryhmän lajit häviävät vasta suon metsittyessä. 4. ryhmän lajeista kalasääksi häviää, kun muut suomännyt kasvavat sen pesäpuun ohi, ja riekko häviää miltei heti ojituksen jälkeen. Ojitukselta kärsivistä lajeista esimerkkeinä esitetään niittykirvisen, kapustarinnan ja riekon suhtautuminen ojitukseen taulukoissa 5., 6. ja 7.

TAULUKKO 5. Metsäojituksen vaikutus niittykirvistiheyteen (pareja/km²) eri suotyypeillä.

		ojikon ikä v (0= luonnontilainen)				
		0	1-4	5-9	10-19	20-
s u o t y p i	IR	-		5.7	-	-
	RaR	2.7	-		-	
	TR	8.2	0.9			-
	SR	4.5			2.2	
	LkN	21.0	24.2	26.0		20.4
	RiN	25.1			21.1	

TAULUKKO 6. Metsäojituksen vaikutus kapustarintatiheyteen (pareja/km²) eri suotyypeillä.

		ojikon ikä v (0= luonnontilainen)				
		0	1-4	5-9	10-19	20-
s u o t y p i	IR	-		-	-	-
	RaR	-	-		-	
	TR	-	0.6			-
	SR	-			-	
	LkN	0.7	1.1	-		-
	RiN	1.2			2.3	

TAULUKKO 7. Metsäojituksen vaikutus riekkotitiheyteen (pareja/km²) eri suotyypeillä.

		ojikon ikä v (0= luonnontilainen)				
		0	1-4	5-9	10-19	20-
s u o t y p i	IR	-		-	-	-
	RaR	2.0	-		-	
	TR	-	2.1			-
	SR	-			-	
	LkN	-	-	-		-
	RiN	-			-	

Boströmin (1978b) mukaan metsänhoito uhkaa mm. seuraavia soilla pesiviä lajeja: kaakkuri, metsähanhi, tavi, haapana, sini- ja jouhisorsa, kalasääksi, sinisuohaukka, riekko, kurki, töyhtöhyppä, jänkäsirriäinen, liro, musta-, valko- ja metsäviklo, suokukko, iso- ja pikkukuovi, taivaanvuohi, jänkärpö, keltavästäräkki, pensastasku sekä pikku- ja pohjansirkku. Lisäksi teeren soidinpaikat tuhoutuvat metsäojituksen myötä. Näistä lajeista kuitenkin vain harvat ovat täysin riippuvaisia soista. Useimmilla lajeilla on myös muunlaisia pesimäympäristöjä. Pieksämäen seudulla tavattavista lajeista vain kapustarinta, riekko ja sinisuohaukka ovat ehdottoman riippuvaisia luonnontilaisista soista. Nämäkin lajit ovat enemmän tai vähemmän pohjoisia ja muualla levinneisyysalueellaan ne pesivät yleisesti myös muunlaisessa ympäristössä kuin soilla. Muualla maassa pesiviä lähen kokonaan soista riippuvaisia lajeja ovat metsähanhi, jänkäsirriäinen ja pikkusirkku. Nämä esiintyvät kuitenkin

pääasiassa Pohjois-Suomessa, jossa soiden säilyminen on turvatumpaa. Metsäojitus on siis suurimpana uhkana eräiden pohjoisten lajien eteläisille populaatiolle, joiden elinympäristövaatimukset ovat levinneisyysalueensa äärirajoilla hyvin ahtaast eivätkä ne siellä kykene tulemaan toimeen muunlaisilla biotoopeilla kuin soilla.

Kirjallisuus

- Boström, U. 1978a: Dikning av våtmarker, vad betyder det för fågelfaunan? - Viltnytt 1978 (9): 18-25.
- Boström, U. 1978b: Våtmarksdikningen och fågelfaunan. - Anser, Suppl. 3:52-56.
- Haapanen, A., Havu, S., Häyrinen, U., Lehtimäki, E., Raitasuo, K., Ruuhijärvi, R. & Salminen, P.: 1977: Soidensuojelun perusohjelma. - Komiteamietintö 1977:48.
- Häyrinen, U. 1976: Suoluonnon hätätila. - Suomen Luonto 35:210-215.
- Väisänen, R. A. & Järvinen, O. 1974: Suomen pesimälinnuston linja-arviointi. - Lintumies 9:1-6.

Jorma Tuomainen

FAUNISTISET LINTUHAVAINNOT KORTISTOITU KUOPION MUSEOLLE

Pohjoissavolaisen lintufaunistiikan perinteet juontavat aina 1800-luvun alkupuoliskolle, jolloin von Wright-veljekset alkoivat tehdä havaintoja Kuopion ympäristössä. Vuoden 1950 jälkeen tehdyt faunistiset havainnot on kerätty ja julkaistu Savon luonnossa. Sitä vastoin tätä vanhemmat havainnot ovat olleet hajallaan eri julkaisuissa ja arkistoissa. Havaintojen keskitetty kokoaminen saatiin päätökseen viime kesänä tämän kirjoittajan ja P. Hublinin laatiessa Kuopion museon luonnontieteen osastolla työskennellessään museolle faunistisen lintukortiston. Kortistoon pyrittiin keräämään kaikki julkaistut ja julkaisemattomat havainnot. Samalla museolle arkistoitii myös kaikki Pohjois-Savon Lintumiesten kokoama havaintoaineisto.

Laadittu kortisto palvelee sekä lintututkimuksen että -harrastuksen tarpeita. Kortiston avulla voidaan mm. seurata eri lajien kannanmuutoksia, invaasioiden ajoittumista sekä satunnaislajien esiintymistä maakunnassa. Lintumiehet voivat hyödyntää kortiston tietoja esimerkiksi Siivekkäissä julkaistavissa havaintokatsauksissa.

Kortiston lajivalikoima vastaa suurin piirtein Pohjois-Savon Lintumiesten faunististen havaintojen keräysluettelon lajilistaa (katso toisaalla tässä lehdessä). Kortistoon on kerätty Pohjois-Savon luonnonmaantieteellisellä alueella tehdyt havainnot. Mukana on siten muutama kunta Lintumiesten toiminta-alueen ulkopuolelta. Lajista riippuen on koottu joko kaikki havainnot, pesimäaikaiset havainnot tai pesimäpaikkatiedot. Myös tiedot satunnaistalvehti-joista on tallennettu.

Kunkin lajin havainnot on kortistossa esitetty aikajärjestyksessä. Muutamista lajeista on laskettu ainoastaan kunnan alueella kunkin vuonna havaittujen yksilöiden yhteismäärä. Arkistoidusta alkuperäisaineistosta selviävät näistäkin yksityiskohtaiset tiedot. Kunkin havainnon yhteydessä on mainittu havaintopaikka sekä havainnontekijä ja/tai lähdeviittaus.

Pääosa kortiston havainnoista on peräisin seuraavista lähteistä:

- kirjallisuus: mm. v. Wright (1857), Suomalainen (1908), v. Haartman ym. (1963-72), Antikainen (1965)
- sarjajulkaisut: mm. Ornis Fennica, Luonnon Ystävä/Tutkija, Savon Luonto
- Kuopion museon luonnontieteen osaston näytekortisto ja muuttolintukortisto
- Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistyksen pöytäkirjat ja vanha havaintokortisto
- Matti Karppasen päiväkirjat ja muistiinpanot
- arkistoidut havainnot: mm. B. Ståhlberg (1900-14), O. Lumiala (1927-33), J. Gustafson (1929-50), M. & P. Sovinen (1944-46), Pohjois-Savon Lintumiehet (1950-79).

Monista lähteistä pitkältä ajanjaksolta kerätyn havaintoaineiston tulkintaan liittyy luonnollisesti monia virhelähteitä. Havainnointiaktiiviteetti on vaihdellut ja suuntautunut eri vuosikymmeninä eri tahoille. Aktiiviteetin voimistuminen 1970-luvulla näkyy myös aineiston painottumisena tälle vuosikymmenelle. Varsinkin petolintuhavaintojen määrään on vaikuttanut rautapyynnin ja ampumistapausten väheneminen tai loppuminen kokonaan. Vanhasta aineistosta on vaikea karsia tarkasti pois kaikki epäluotettavat havainnot. "Onneksi" pääosa vanhoista havainnoista koskee Matti Karppaselle tai museolle kuolleena toimitettuja lintuja.

Seuraavassa artikkelissa tarkastellaan kortiston havaintojen perusteella lähemmin muutaman pöllölajin esiintymistä Pohjois-Savossa,

+ + + + +

Mikäli sinulla on vielä havaintoja, jotka eivät ole kortistossa lähetä ne joko tähän kirjoittajalle (Pohjois-Savon Lintumiehet, PL 205, 70101 KUOPIO 10) tai Eino Savolaiselle (Kuopion museo, luonnontieteen osasto, Kauppakatu 23, 70100 KUOPIO 10).

Jorma Tuomainen

TUNTURI-, LAPIN-, SARVI- JA SUOPÖLLÖN ESIINTYMISESTÄ POHJOIS-SAVOSSA

Kirjoituksessa tarkastellaan tunturi-, lapin-, sarvi- ja suopöllön esiintymistä Pohjois-Savossa Kuopion museon faunistisen lintukortiston tietojen valossa. Kortistoa on esitelty tarkemmin edellisessä artikkelissa. Esiintymiskuvaa verrataan v. Haartmanin ym. (1963-72, Pohjolan Linnut Värikuvin (PLV)) esittämiin tietoihin. Esiintymiskuvassa tapahtuneiden muutosten syihin ei tässä yhteydessä paneuduta tarkemmin. On kuitenkin syytä korostaa sitä, että havainnointi on ollut selvästi vilkkainta 1970-luvulla. Esimerkiksi pöllöjen soidinkuuntelu vireytyi vasta 1970-luvun jälkipuoliskolla.

Tunturipöllö (*Nyctea scandiaca*)

Arktisen alueen ravintopulaa pakoon vaeltaneita tunturipöllöjä on Pohjois-Savossa tavattu ainakin 58 yksilöä (taulukko 1). Useimmat näistä ovat myös tavanneet kohtalonsa täällä: yli 80 % havainnoista koskee ammuttuja yksilöitä. Valtaosa linnuista on havaittu 1910- ja 1930-luvulla. Parhaimmat vaellustalvet ovat olleet 1913/14 (12 yks) ja 1935/36 (13 yks).

Taulukko 1. Pohjois-Savossa tehdyt tunturipöllöhavainnot kymmenluvuittain ryhmiteltynä.

1870	1	1900	4	1930	19	1960	1
1880	1	1910	21	1940	2	1970	3
1890	2	1920	3	1950	1		
yhteensä							58 yks

Tunturipöllöhavainnot jakautuvat eri kuukausille seuraavasti:

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
10	5	4	4	0	2	0	1	0	4	8	9

Havainnoista 85 % on tehty loka-maaliskuussa. Kaksi havaintoa on kesäkuulta (7.6.1910 ammuttu ♂ ja 23.6.1916 ilm. ammuttu

ad q Kuopio, Haminanlahti, Matti Karppanen). PLV:n mukaan useimmat tunnetuista 14 kesähavainnoista ovat suurvaellusvuosilta. Sitä vastoin kortiston mukaan ei vuonna 1910 ja 1916 Pohjois-Savossa tavattu muita tunturipöllöjä.

Lapinpöllö (Strix nebulosa)

PLV tuntee maakunnasta kolme pesä- ja poikuelöytöä (Maaninka 1901, Pielavesi 1910 ja Riistavesi 1965). Kortistossa on näiden lisäksi 1960-luvun loppuun mennessä 14 muuta pesimäaikaista havaintoa (taulukko 2). 1970-luvulla lapinpöllö on havaittu pesimäaikana 31 kertaa, näistä 13 on pesä- tai poikuelöytöä. Pesimäjajan ulkopuolelta tunnetaan maakunnasta 98 havaintoa.

Taulukko 2. Pohjois-Savossa tehtyt lapinpöllöhavainnot kymmenluvuittain ryhmiteltynä. Pesimäaika = IV-VII (suluisa pesä- ja poikuelöytöjen lukumäärä).

	pesimä- aikana	pesimäjajan ulkop.	havaintoja yhteensä	kuolleita %
1840	1	0	1	0
1890	0	1	1	100
1900	3 (1)	17	20	95
1910	5 (1)	27	32	97
1920	4	15	19	95
1930	1	18	19	100
1940	0	2	2	100
1950	0	1	1	0
1960	3 (1)	3	6	33
1970	31 (13)	14	45	27
yhteensä	48 (16)	98	146	

Lapinpöllöhavainnot painottuvat toisaalta vuosisadan neljälle ensimmäiselle vuosikymmenelle ja toisaalta 1970-luvulle. Aina 1940-luvulle saakka havainnot koskevat lähes yksinomaan tapettuja/kuolleita yksilöitä (taulukko 2). Parhaita lapinpöllövuosia ovat olleet 1907 (5 havaintoa), 1908 (6), 1911 (4), 1912 (8), 1914 (5), 1917 (7), 1928 (10), 1935 (7), 1936 (5), 1974 (6), 1976 (10), 1977 (13) ja 1979 (9).

Taulukossa 3 lapinpöllöaineisto on ryhmitelty kolmeen osaan: (1) eläviä lintuja, (2) tapettuja yksilöitä ja (3) kuolleena tavattuja lintuja koskeviin havaintoihin. Viimeeksi mainitusta ryhmästä muodostavat suurimman osan linnut, joiden kuolintapaa ei ole alkuperäisaineistossa mainittu. Oletettavasti pääosa näistäkin on ihmisen surmaamia. Aineisto on jaettu neljännesvuoden jaksoihin lähinnä siksi, ettei kaikkien havaintojen tarkka päivämäärä ole tiedossa.

Taulukko 3. Eläviä, tapettuja ja kuolleena tavattuja lapinpöllöjä koskevat havainnot neljännesvuosittain ryhmiteltynä. Tarkemmin tekstissä.

	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
elävät yksilöt	7	24	5	3
tapetut yksilöt	6	5	11	4
kuolleena tavatut	19	14	15	28
yhteensä	32	43	31	35

Lapinpöllön näköhavainnot (ja kuulohavainnot) keskittyvät pesimäkaudelle (taulukko 3). Kuolleita yksilöitä koskevat havainnot painottuvat syystalvelle ja varmasti ihmisen tappamia lintuja koskevat havainnot syyskesälle.

Sarvipöllö (Asio otus)

PLV tuntee Pohjois-Savosta kuusi sarvipöllön pesä- ja poikuelöytöä. Kortiston mukaan on maakunnasta tiedossa 82 pesimäaikaista havaintoa, näistä on pesä- ja poikuelöytöjä yhteensä 31 kpl (taulukko 4). Yli puolet pesimäaikaista havainnoista on 1970-luvulta. Myös vuosisadan alkuvuosikymmeniltä on useita pesimäaikaista havaintoja.

Vuosisadan alkupuoliskon parhaimmat sarvipöllövuodet olivat 1910 (7 havaintoa) ja 1911 (18-20 havaintoa). Suurin osa vuosisadan alkupuolen havainnoista koskee Matti Karppasen Haminan-

lahdessa paaluraudoilla pyytämiä yksilöitä.

Taulukko 4. Pohjois-Savossa tehtyt sarvipöllöhavainnot kymmen-vuosittain ryhmiteltynä. Pesimäaika = III-VIII (suluissa pesä- ja poikuelöytöjen lukumäärä).

	pesimä- aikana	pesimäajan ulkop.	havaintoja yhteensä	kuolleita %
1900	8 (2)	5	13	77
1910	12 (1)	27	39	77
1920	2 (1)	2	4	50
1930	4 (3)	3	7	57
1940	2 (2)	0	2	0
1950	1 (1)	0	1	0
1960	0	1	1	1
1970	53 (21)	2	55	11
yhteensä	82 (31)	40	122	

Pesimäajan ulkopuolisten havaintojen vähäluokisuus 1970-luvulla johtunee siitä, että syksyiset sarvi- ja suopöllöt on määritetty vain suvun tarkkuudella (*Asio sp.*). 1970-luvun pesimäaikaisista havainnoista suurin osa keskittyy hyvälle myyrävuosille 1976, 1977 ja 1979 (taulukko 5).

Taulukko 5. Pohjois-Savossa 1970-luvulla tehtyt pesimäaikaiset (III-VIII) sarvipöllöhavainnot (suluissa pesä- ja poikuelöytöjen lukumäärä).

1970	0	1973	1 (1)	1976	18 (3)
1971	0	1974	1	1977	6 (3)
1972	2 (1)	1975	3 (1)	1978	0
				1979	20 (12)
yhteensä				53	(21)

Sarvipöllöhavaintojen ajoittuminen eri kuukausille on esitetty taulukossa 6. Taulukossa on myös eritelty toisistaan elävänä havaitut ja surmatut/kuolleet yksilöt. Huhti-kesäkuulle on vielä lisättävä 13 tarkemmin päiväämätöntä pesimähavaintoa.

Taulukko 6. Pohjois-Savossa tehtyjen sarvipöllöhavaintojen ajoittuminen eri kuukausille.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
elävät	2	3	0	10	9	12	6	4	0	1	1	1
kuolleet	5	2	4	4	3	0	0	9	11	7	2	3
yhteensä	7	5	4	14	12	12	6	13	11	8	3	4

Sarvipöllöaineisto painottuu toisaalta pesimäkaudelle (IV-VI 51 havaintoa) ja toisaalta alkusyksyyn (VIII-X 32 havaintoa etupäässä surmatuista yksilöistä). Kortistossa on yhteensä 16 havaintoa jaksolta XII-II. Osa helmikuun havainnoista saattaa koskea samoja yksilöitä tai myöhemmin surmattuja lintuja. Useimmat talvihavainnoista ovat huippukaudesta 1910/11. Tällöin Matti Karppanen sai Haminanlahdessa raudoistaan joulukuussa kolme, tammikuussa viisi ja helmikuussa kaksi sarvipöllöä.

Suopöllö (*Asio flammeus*)

PLV tuntee Pohjois-Savosta yhdeksän pesimäaikaisista suopöllö-havaintoa. Näistä neljä on pesäelöytöjä (Nilsin 1869, Maaninka 1911 2 pesä ja Kiuruvesi 1943). Kortistossa on yhteensä 100 pesimäaikaisista suopöllöhavaintoa (taulukko 7). Havainnoista 76 % on 1970-luvulta. Pesä ja poikuelöytöjä on yhteensä 29 kpl.

Taulukko 7. Pohjois-Savossa tehtyt pesimäaikaiset suopöllö-havainnot kymmenvuosittain ryhmiteltynä (suluissa pesä- ja poikuelöytöjen lukumäärä).

1860	1 (1)	1930	4 (1)	1950	3	1970	76 (21)
1910	8 (2)	1940	4 (3)	1960	4 (1)		
yhteensä						100	(29)

Suopöllöjä tavataan maakunnassa läpimuuttavana vuosittain. Sitä vastoin jaksolta 1860-1979 on pesimäaikaisia havaintoja ainoastaan 21 vuodelta. 1970-luvullakin oli kolme nollavuotta (taulukko 8). 1970-luvun havainnot keskittyivät hyville myyrävuosille 1972, 1976, (1977) ja 1979.

Taulukko 8. Pohjois-Savossa 1970-luvulla tehdyt pesimäaikaiset suopöllöhavainnot (suluissa pesä- ja poikuelöytöjen lukumäärä).

1970	0	1972	14 (1)	1974	0	1976	27 (11)	1978	5
1971	1	1973	1	1975	0	1977	7 (3)	1979	21 (6)
yhteensä								76 (21)	

Jukka Kauppinen

KAAKKURI-INVENTOINTI v. 1980

Pohjois-Savossa käynnistettiin kaakkuri-inventointi v. 1979 ja sitä jatkettiin viime kesänä. Inventoinnin tavoitteena on selvittää muutamien vuosien aikana harvinaistuneen kaakkurin esiintymisen nykytilanne maakunnassa. Jatkua sittemmin vakituista seuranta. Jo ennen tätä inventointia lajin esiintymiseen Pohjois-Savossa on pyritty kiinnittämään erityistä huomiota. Myös valtakunnallisesti kaakkuria perhänkuulutettiin WWF:n Suomen rahaston johdolla v. 1979, jotka tulokset julkaistaneen lähiaikoina.

Pohjois-Savosta oli vuosilta 1978-79 tiedossa kolme pesimälampea (Tuusniemi, Suonenjoki ja Tervo) sekä kolme pesimäaikaista esiintymispaikkaa (Kaavi, Pielavesi ja Lapinlahti). Viime kesältä on pesimätiedot Suonenjoelta, Tuusniemeltä ja Kaavilta. Tuusniemen pesästä selvisi kaksi poikasta (O.Eskelinen), mutta Kaavin yksimäinen pesä ei ilmeisesti tuottanut tulosta. (J.Toivonen). Lapinlahden ja Pielaveden kaakkurilammet olivat tyhjiä (J.Taskinen).

Viime kesänä etsittiin edellisen vuoden tapaan uusia kaakkuri-paikkoja. Retket suunnattiin erityisesti Ylä-Savoon, josta ei tunneta toistaiseksi ainuttakaan tietoa. Vieremän ja Sonkajärven alueelta tarkastettiin toistakymmentä lupaavimman näköistä kohdetta tapaamatta kaakkuria (M.Mönkkönen, R.Hänninen). Sen sijaan havaittiin muita kaakkuri-inventointiin liitettyjä seurantalajeja: kaksi joutsenparia (pesimisestä ei tietoa), kaksi kiertelävää metsähanhea sekä kolme kurjen esiintymispaikkaa, joista yhdellä varma pesintä (pesäelöytö) ja yhdellä todennäköinen pesintä.

Mikäli lukijoilla on tietoja kaakkurin ja joutsenen pesimäaikaisista havainnoista tai kurjen pesimäpaikoista, pyydän lähettämään ne kirjoittajalle. Myös vanhat havainnot ja kaikki täydentävät tiedot näiden seurantalajien esiintymisestä ovat tärkeitä.

Jukka Kauppinen

OLIGOTROFISTEN JÄRVIEN LINNUSTOTUTKIMUS VUONNA 1980

Kuluneena keväänä jatkettiin oligotrofisten järvien linnustotutkimusta Pohjois-Savossa. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää karujen järviyyppeimme pesivän linnuston lajistoa ja lukumäärää pääpainon ollessa luonnonsuojellullisesti arvokkaiden vesien inventoinnissa. Pesivän linnuston laskentaa suoritettiin Suonenjoen Suonteen järvellä (J.Kauppinen & J.Tuomainen), Rautalammin Konnevedellä (J.Knuutinen & R.Pakarinen), Piela-veden - Maaningan Pankajärvellä (J.Taskinen) sekä Kaavin Rikavedellä, Saarijärvellä ja Kaavijärvellä (J.Toivanen & M.Ukkonen). Tutkimuksen tuloksiin palataan Siivekkäessä myöhemmin.

FAUNISTISET HAVAINNOT 1980

Muista palauttaa vuoden 1980 faunistiset havainnot helmikuun loppuun mennessä osoitteella Pohjois-Savon Lintumiehet, PL 205, 70101 KUOPIO 10. Katso keräyslistaa ja ohjeita sivuilla - .

KUOLLEET LINNUT

Kuopion museon luonnontieteen osasto kaipaa hyväkuntoisia lintuja kokoelmiinsa. Näitä löytyy mm. tienvarsilta ja ikkunaruuuihin törmänneinä. Mikäli löydät täyttämiskelpoisen kuolleen linnun toimita se hyvin pakattuna Kuopion museoon osoitteella:

Kuopion museo
luonnontieteen osasto
Kauppakatu 23
70100 KUOPIO 10

Tiedustelut puh. kaupungin keskus (121411)/museo Osmo Liimatainen
Lähetyksestä tulee ilmetä löytöaika ja -paikka, löytäjän nimi sekä kuolin-
syy (mikäli varmasti tiedossa).

Janne Taskinen

KOSKIKARATUTKIMUS 1980/81

Koskikaratyö talvella 1979/80 tuotti hedelmällisen tuloksen. Savolaisten luonnonystäväin aktiivisuuden myötä havaintoja kertyi lähes 100 eri yksilöstä. Havaintojen yhteissumma oli yli 150 yksilöä. Parhaat talvehtimissulat olivat Tervon Äyskoski, Huuhtajankoski ja Liesjoki, Nilsin Kärnänjoki, Rautavaaran Karinjoki ja Ryöpynjoki, Leppävirran Konnuksen kosket, Maaningan Viannankoski, Suonenjoen Kutujoki, Kiuruveden Rapakkojoki, Kaavin Melttunen, Piela-veden Pangan Välijoki, sekä Petäjäjärven Välijoki.

Kiuruveden Rapakkojoella nähty rengastettu koskikara lienee ollut tutkimusalueella rengastettuja. Tämän mukaan vaellus-suunta olisi NW - NNW, mikä vastaa yleistä olettamusta. Asian varmistus edellyttää kuitenkin pyyntiä ja tarkkaa kontrollia.

Uusi talvi on jälleen käsillä ja koskikarat huurteisten koskien härrillä touhukseen. Toivon jälleen aktiivista osallistumista tutkimukseen. Havainnot allekirjoittaneelle huhtikuun loppuun mennessä.

Edellisen katsauksen (Siivekäs 2 1980) jälkeen ovat seuraavat henkilöt luovuttaneet havaintoja käyttööni, josta kiitokset heille.

Jukka Toivanen, Rautavaara
Timo Hämmäläinen, Kiuruvesi
Rauni Huttunen, Soikajärvi

Lisäksi Jorma Knuutinen, Ari Lyytikäinen ja Kirsti Vainio ovat täydentäneet edellisessä katsauksessa olleita havaintojaan, kiitokset.

Havainnot osoitteeseen: 72490 Saarinen

TIEDONANTOJA

NÄRHEN KOLOPESINTÄ RIISTAVEDELLÄ

Löysimme 3.5.1972 Riistaveden Lintujärvien lähistöltä, pienen rämtilkun sekametsäreunuksesta närhen pesän, joka oli haapa-pötkkelön kolossa. Pesän lentoaukko oli noin 1.7 metrin korkeudella maasta. Lentoaukon halkaisija oli noin 15 cm ja pesäkolon syvyys noin 20 cm. Tiiviisti hautovaa/lämmittävää emoa ei nostettu pesästä, ei myöskään 11.5. käyttäessä uudelleen paikalla.

Mainittakoon, että vain kolmen metrin päässä nokatusten närhen kanssa hautoi sinisorsa pienen kuusen juuressa olleessa pesässä. Sinisorsan pesästä kuoriutuivat onnistuneesti kaikki 10 poikasta.

Närhi rakentaa risupesänsä yleensä 2-6 metrin korkeudelle kuuseen, mutta joskus myös muihin puulajeihin. Poikkeuksellisia pesäpaikkoja ovat olleet halkopinot, kalliojyrkänteet ja rakennukset (v. Haartman ym. 1963-72: Pohjolan linnut värikuvin). Pari kertaa närhen pesä on löydetty lehtopöllön pöntöstä (v. Haartman ym. 1963-72: Pohjolan linnut värikuvin; Sarkanen, M. & S. 1973, Lintumies 8:32). Luonnon kolossa närhen pesintä on havaittu Kuopion seudulla v. 1882 (Suomalainen, E.W. 1908: Kallaveden seudun linnusto).

Jukka Kauppinen, Markku Kolehmainen & Jorma Tuomainen

PIKKULOKIN JA KALATIIRAN SUOPESINTÄ LAPINLAHDELLA 1974

Pikkulokki pesii yli 20 pohjoissavolaisella pikkujärvellä ja lammella (Kauppinen J. & J. Tuomainen 1977, Savon Luonto 9: 24-38). Tavallisimmin laji rakentaa pesänsä kelluvalle ruoko- tai kaislalentalle. Pesä on tavattu myös lintujärvien rantasoilta. Esimerkiksi 5.6.1971 löysin Markku Kolehmaisen kanssa Maaningan Pikku Lapinjärven rantasuon sammalpatjoilta neljä pikkulokin munapesää. Myös muina vuosina laji on pesinyt samalla rantasuolla (J. Kauppinen suull. ilm.).

Sisämaan kalatiirat pesivät suurjärvien luotojen ohella myös monentyyppisillä pikkujärvillä, mm. rehevien lintujärvien piisaminpesillä. Tummavetisiä suolampia tiirat yleensä karttavat (v. Haartman ym. 1963-72: Pohjolan linnut värikuvin).

Pikkulokin ja kalatiiran varsinainen suopesintä Pohjois-Savossa varmistui 27.6.1974 pistäytyessäni Atlas-retken yhteydessä Lapinlahden Silmäsuolla (yht. koord. 700:52). Yli 20 ha suuruinen Silmäsuo sijaitsee kahden harjun välisessä painanteessa ja rajoittuu kauttaaltaan metsiin. Suolla on toistakymmentä vesilamparettia, joiden yhteispinta-ala on noin kaksi hehtaaria. Suon yläpuolella kierteli viitisenkymmentä naurulokkia, parikymmentä pikkulokkia ja 14 kalatiiraa. Vesilampareissa uiskenteli ainakin 15 lokkia ja tiirapoikuetta. Poikasiaan hoivaavien emojen perusteella kuului ainakin viisi poikuetta pikkulokille ja muutama kalatiiralle. Suolta löytyi lisäksi useita ihmisen tuhoamia naurulokin pesiä sekä rikottuja naurulokin, pikkulokin ja kalatiiran munia.

Maastamme tunnetaan ainakin kaksi muuta pikkulokin suopesintää. Järvinen (1977, Lintumies 12:98) tapasi kesällä 1977 muutamia pesiviä pareja Kemian mlk:n Jouhtenaavan naurulokkikolonniasta. Kainuun ensimmäinen suopesintä todettiin vuonna 1979 Vuolijoenla (Ruuskanen 1980, Kainuun Linnut IV:85-92).

Karlin (1980, Lintumies 15:35-37) arvioi maamme soilla pesivän noin 30 kalatiiraparia. Pesimäsoita tunnetaan toistakymmentä. Silmäsuo poikkeaa selvästi Karlinin kuvaamista tiirasoista, jotka ovat satojen hehtaarien suuruisia ja kuuluvat yleensä maamme parhaisiin lintusoihin.

Jorma Tuomainen

MUUALLA JULKAISTUA POHJOISSAVOLAISTA LINTUTIEDETTÄ

Kuluvan vuoden aikana on julkaistu muualla kuin tässä lehdessä seuraavat pohjoissavolaiset lintutieteelliset artikkelit:

Antikainen, E.: Iisalmen naakkapopulaatio ja sen strategia. - Lintumies 15: 98-101. (Artikkeli on osa kirjoittajan naakan pesimäbiologiaa käsittelevästä tutkimusaineistosta, josta on aiemmin julkaistu mm. hänen väitöskirjatyönsä.)

Kauppinen, J.: Sorsalintujen pesivän kannan laskentametoista ja niiden virhelähteistä. - Lintumies 15: 74-82. (Kirjoitus on osa Pohjois-Savon järvilintututkimuksesta.)

Ukkonen, M. & Toivanen, J.: Kaavin Telkkämäen pesimälinnuston koostumuksesta. - Lintumies 15: 54-63. (Tutkimus on osa Pohjois-Savon Lintumiesten organisoimasta yhtenäisten ja suojelullisesti arvokkaiden metsäalueiden linnustotutkimusprojektista.)

MENNEILTÄ AJOILTA

KLYY 11.10.1923 13§

"Jääkärikapteeni I. Forsius selosti havaintojaan muutamien muuttolintujen tulolajoista maamme eri osissa. Näiden mukaan saapuvat eräät muuttolinnut varhemmin Petsamoon ja Pohjois-Suomeen kuin Etelä-Suomeen. Tämä viittaisi siihen, että näiden lintujen muuttomatkareitit kulkisivat pitkin Norjan rannikkoa Petsamoon sekä toiset reitit etelästä päin Etelä-Suomeen."

KLYY 8.12.1932 3§

..."ehdotti, että Luonnon Ystävien Yhdistys voisi lähettää sähkösanoman tai kirjeen Mussolinille sen johdosta, että Mussolini on rauhoittanut Caprin linnut.

Ehdotusta kannatettiin lämpimästi ja jätettiin kirjelmän laatiminen lehtori Nederströmin tehtäväksi.

Kirje päätettiin kirjoittaa suomeksi ja liittää siihen italiankielinen käännös."

(Kirje myös lähetettiin)

(JTU)

HAVAINTOJEN ILMOITTAMISOHJEITA

- Merkit: k = kaikki havainnot
p = pesimäaikaiset havainnot
pp = pesimäpaikat
t = talvihavainnot (1.12.-15.3.)
m = alueellinen rariteettilaji. Havainnon määrittäysperusteet on aina ilmoitettava. Havaitut tuntomerkit on kuvattava siinä laajuudessa, että havaintojen kokoajat voivat olla vakuuttuneita oikeasta lajinmäärittäyksestä. Kuvaa lyhyesti myös havainnointiolosuhteita.
- erityinen seurantalaji (alleviivaus)
- 1) = havaintokunta (-paikka) ja arvio parimääristä
2) = erämaapesinnät
3) = pesimäpaikkojen ulkopuolella valtakunnallinen rariteettilaji

Havainnon yhteydessä ilmoita aina:

- yksilömäärä, mikäli mahdollista sukupuoli ja ikä
- onko kyse muuttavasta, lepäilevästä, laulavasta jne yksilöstä; pesimähavainnon yhteydessä, onko kyse munapesästä, poikaspesästä, varoittelevasta emosta jne.
- mikäli läheisiltä alueilta on useita saman lajin havaintoja, ilmoita oma käsityksesi siitä, koskevatko havainnot samoja vai eri yksilöitä
- havaintoaika: tarkka päivämäärä
- havaintopaikka: kunta, kylä, tarkempi paikanmäärittely; lisäksi voit ilmoittaa paikan yhtenäiskoordinaatit
- muut havainnoitsijat
- muut havaintoa valaisevat tiedot

Valtakunnalliset rariteettilajit:

- luettelo ilmoitettavista lajeista ja havainnoista on julkaistu Lintumies-lehdessä 2/1977 (ohjeita havainnon ilmoittamisesta on julkaistu Lintumies-lehdessä 3/1979)
- ilmoitus tehdään erilliselle painetulle lomakkeelle, joita saa Pohjois-Savon Lintumiehiltä (PL 205, 70101 Kuopio 10)

Seurantalajit:

- luettelo on valittu eri biotoopeilta seurantalajeiksi 9 uhanalaista lintulajia
- havainnoitsijoita kehoitetaan kiinnittämään näihin lajeihin erityistä huomiota

Luottamukselliset tiedot:

- uhanalaisten ja harvinaisten lajien esiintymistiedot käsitellään luottamuksellisesti. Tarkkoja havaintopaikkoja ei ilmoiteta julkaistavissa yhteenvedoissa. Havaintojen luovuttaja voi esittää toivomuksensa luottamuksellisen käsittelyn vaativista lajeista.

Luonnollisesti lueteltuja harvinaisemmat havainnot ja niiden määrittäysperusteet ilmoitetaan.

Havainnot kerätään vuosittain. Havainnot lähetetään helmikuun loppuun mennessä Pohjois-Savon Lintumiehille (PL 205, 70101 Kuopio 10).

Kuikka k	Ruisräkkä k	Valkoselkätikka k, m
Kaakkuri k	Liejukana k, m	Pikkutikka k
Silkkiluikku t	Nokikana p, t	Pohjantikka k
Härkälintu k	Meriharakka k, m	Palokärki k
Mustakurkku-uikku p	Tylli k, m	Kangaskiuru k, m
Pikku-uikku k, m	Pikkutylli p	Kuhankeittäjä k
Merimetso k, m	Tundrakurmitsa k, m	Korppi pp
Harmasahkara k, m	Kapustarinta p	Mustavaris p, t
Kaulushaikara k, m	Keräkurmitsa k, m	Naakka p, t
Kattohaikara k, m	Karikukko k, m	Pähkinähakki k
Mustahaikara k, m	Jänkäkurppa k, m	Kuukkeli k
Sinisorsa t	Pikkukuovi p	Sinitiaainen p
Tavi t	Mustapyrstökuiri k, m	Kuusitiaainen p
Heinätavi pp	Punakuiri k, m	Lapintiaainen k, m
Harmaasorsa k, m	Punajalkaviklo k, m	Pyrstötiainen p
Haapana t	Mustaviklo p	Pähkinänakkeli k
Jouhisorsa pp, t	Isosirri k, m	Koskikara k
Lapasorsa pp	Merisirri k, m	Peukaloinen t
Lapasotka k, m	Pikkusirri k, m	Räkättirastas t
Tukkasotka t	Lapinsirri k	Punakylkirastas t
Punasotka pp, t	Suosirri k	Sepelrastas k, m
Telkkä t	Kuovisirri k, m	Mustarastas t
Alli p, t	Pulmussirri k, m	Mustaleppälintu k, m
Pilkkasiipi k, m	Jänkäsirriäinen k, m	Satakieli k
Mustalintu p, t	Suokukko p	Sinirinta p
Allihaahka k, m	Vesipääsky k, m	Punarinta t
Tukkakoskelo t	Merikihu k, m	Pensassirkkalintu k
Isokoskelo p, t	Leveäpyrstökihi k, m	Viitasirkkalintu k, m
Uivelo p, t	Tunturikihi k, m	Rastaskerttunen k, m
Ristisorsa k, m	Harmaalokki pp	Rytikerttunen k, m
Merihanhi k, m	Isolokki k, m	Luhtakerttunen k, m
Tundranhanhi k, m	Pikkulokki pp	Viitakerttunen k
Metsähanhi p	Mustatiira k, m	Kultarinta k, m
Sepelhanhi k, m	Räyskä k, m	Mustapätkerttu k
Valkoposkihanhi k, m	Lapintiira k, m	Lapinuunilintu k, m
Kanadanhanhi k, m	Riskilä k, m	Idänuunilintu k, m
Joutsen p, t	Uuttukyyhky k	Pikkusieppo k, m
Pikkujoutsen k, m	Sepelkyyhky t	Tilhi p
Maakotka k, m	Kesyyhky 1)	Lapinharakka p, t
Piekana p, t	Turturikyyhky k, m	Kottarainen t
Varpushaukka k	Turkinkyyhky k, m	Pikkusieppo k, m
Haarauhaukka k, m	Huuhkaja k	Nokkavarpunen k, m
Merikotka k, m	Tunturipöllö k, m	Viherpeippo p
Ruskosuohaukka k, m	Hiiripöllö k	Tikli p, t
Sinisauhaukka p	Varpuspöllö k	Hempu p, t
Kalasääski pp	Lehtopöllö k	Vuorihempu k, m
Muuttohaukka k, m	Lapinpöllö k, m	Keltahempu k, m
Ampuhaukka p, t	Sarvipöllö k	Taviokuurna p
Tuulihaukka k	Suopöllö p	Isokäpylintu k, m
Riekko k	Kehrmääjä k	Kirjosieppikäpylintu k, m
Peltopyy k	Tervapääsky 2)	Peippo t
Viirinen k, m	Kuningaskalastaja k, m	Järripeippo t
Kurki p	Sininärhi k, m	Kultasirkku k, m 3)
Luhtakana k, m	Harjalintu k, m	Pulmunen t
Luhtahuitti k	Harmaapäättikka k, m	

Pohjois-Savon lintumiesten jäsenlehti ilmestyy neljänä numerona vuodessa. Ilmeitymieajankohdat ovat: helmikuu, toukokuu, lokakuu ja joulukuu. Lehti jaetaan Pohjois-Savon lintumiehille ja erilliseen tilausmaksun makeaneille. Jäsenmaksu ja tilausmaksu päätetään vuosikokouksessa ja hallituksen ensi vuoden kokouksessa, joten niistä ilmoitetaan myöhemmin.

Kun kirjoitat tähän lehteen, kirjoita seuraavien ohjeiden mukaan. Se helpottaa toimituksen työtä.

-marginaali joka reunassa 2,5cm

-riviväli 2 (=6,5mm)

-kappalejako tässä lehdessä noudatetun mukainen

-otsikko kokonaan isolla ja alleviivattuna

-nimi otsikon yläpuolelle, nimettömiä ei julkaista

-mahdolliset piirroksot mustalla tussilla

Helmikuun lehteen tulevat jutut oltava perillä tammi-kuun loppuun mennessä, toukokuun lehteen huhtikuun loppuun, lokakuun lehteen syyskuun loppuun ja joulukuun lehteen marraskuun loppuun mennessä. Toimituksen osoite on sisäkannessa.

Pohjois-Savon lintumiesten hallitus 1980

Puh.joht. Markku Ukkonen

Sihteeri Patrick Hublin

Varapuh. joht. Juhani Toivanen

Taloudenhoitaja Jorma Tuomainen

Veijo Jormalainen

Jukka Kauppinen

Mikko Mönkkönen

